

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

svých domů. R. 1629 přistěhoval se sem Žid Eliáš Šťastný, který koupil dům od měšťanské vdovy Elišky Konvářové za 120 kop, což se stalo s povolením magistrátu. Zmíněný Žid splácel dům do r. 1648 po 10 kopách ročně. A hned téhož roku prodán byl Židům dům Pavla Špolského za 150 kop. Potom se t. r. připomíná další Žid Enoch, jemuž r. 1629 v březnu sděluje apelační soud pražský, jak si má počínati proti plzeňskému měšťanu Mirabellovi v příčině skupování věcí kradených. Dle všech známek lze míti za to, že Židé během 30letých válek rychle vzrostli ve městě na více rodin. Při dobytí Horažďovic 1619 zbořena část hradeb a nové opevnování nemělo již velkého významu. Parkány pronajaty řemeslníkům, hlavně provazníkům a část propuštěna Židům za pohřebiště. Je to onen díl parkánů na východní straně města, kde posud lze spatřiti náhrobní kameny. Že obec vybírala za pohřbívání poplatky, jest zjevno ze záznamů písaře radního z r. 1631: „Přijato od Židů za jednoho Žida pochovaného 30 gr. (přespolního), od dvou Židů zde mrtvých po 20 gr.“ Židovské domy byly právě poblíž hřbitova v ulici zvané Zelená, nyní Prácheňská. Bylo to jakési malé ghetto. Patrně tam prodal Židům svůj dům Johann Laubský za 250 kop roku 1649. Během válek třicetiletých byla obec na nejvyšší míru ochuzena, takže těžko sháněla povinné platy. Dlužili se, kde to šlo. A tu máme první doklad půjčky od Žida Šťastného z r. 1647, kdy zapsal písař v manual: „Co se týče rytmistra Kocho, který chtěl náhradu za to, že vyzdvihl z Horažďovic soldatesku, usneseno dáti mu 3 zl. a vypůjčiti si je od Šťastného.“ Bohatě kdysi město upadlo v nebyvalou bídu.

Že cechy, ba celá obec hájily svých výsad, potvrzených jim novou vrchností hrabaty Šternberky, jest pochopitelné. Běželo tu o určité hmotné výhody a ty v těch těžkých dobách byly dvojnásob hledány. Dle privilegií obci daných nesmělo se zde usaditi více než 10 rodin židovských. Též pronajímání bytů Židům bylo zapovězeno. Proto chápeme nález ze 14. června 1647, který praví: „Adam Vrabec že jest Adamovi Židu dům svůj do plného roku za 16 zl. rýnských pokoutně pronajal, a proti privilegiím se toho dopustil, proto arest v místě šatlavním jest mu vykázán.“

Ač obec jako celek nebyla v minulých dobách židovstvu nijak nakloněna, přece zas na rathouze dbali toho, aby se každému stalo po právu. „28. ledna 1649 podal Urban Němec spis proti cantoru židovskému, kterému jest povinován nájmem bytu do sv. Jiří, aby mu z té sumy, co u něho 9 neděl byl, bylo odraženo. Snesení: poněvadž dotyčný Žid měl se suplikujícím dokonalou smlouvu, aby ho v příbytku svém do sv. Jiří přiochránil, a toho ne nestalo, pro nedodržení smlouvy jest povinen zase jemu, Židu, peníze navrátiti a pro pletichu tu by záhodno bylo, aby vězením dostatečně trestán byl.“ Leckterému měšťanu byl od Židů nabízen pěkný peníz za nájem domu, ale v tom směru byly předpisy přísné. Tak 10. března 1649 žádal soused Martin Souměřský, že míní svůj dům Židu Šťastnému pronajati, aby mu bylo povolení dáno. To mu bylo odepřeno v plné obci s tím, aby žádný ze sousedů pod pokutou měšťanskou domu Židům nepronajímal. Pakli by se toho který z pánů radních dopustil, tehdy dvojnásobně trestán bude. Další usnesení: Žid Šťastný a Lída Enochová užívají domu a dědictví a jsou povinni kontribucí na ně vložené odváděti a též varty zastávati. Čemuž ani Šťastný ani Enochová na odpor nebyli.“ Mnoho měšťanů vedlo obchod a řemesla a viděli v přílivu židovstva do měst nebezpečí pro

své živnosti; odtud ona žárlivost na každý pokus o získání domu nebo aspoň bytu. Roku 1667 docela žádá magistrát obce Horažďovic pana Jana Kavku z Řičan na Starém Sedlišti a Karlštejně za přimluvu u jejich patrona hraběte Fr. ze Šternberků, „aby týž učinil zákaz u všech Židů, kteří v obci všeliké handle a živnosti na zkázu a záhubu ostatních sousedů i na ztenčení a roztržku cechů a řemesel vedou a provozují“. Nemáme po ruce dokladů, s jakým výsledkem se ona suplika potkala, myslíme ale, že nedosáhli, čeho si přáli. Křivdili bychom však konšelům na rathouze, kdybychom jim podkládali úmysly nepřátelské. Pokud seznáváme z listin, vidíme, že všude, kde šlo o právo, hleděli právu průchod dát. Malá ukázka ze 4. srpna 1670: Žid Šťastný stěžuje si magistrátu horažďovickému, že jim psovodník zakopává psy na hřbitově. „Žid Šťastný na místě všech Židů stěžuje si, že před parkánem tam, kdež se jejich těla mrtvá pochovávají, psovodník, co psy chytá, zakopati měl a poněvadž takové mrchy pro zlé povětří v takových místech zakopati dáti nesluší, proto z uvážení pana purkmistra i pánů radních (co se přehlídnutím práva rychterního stalo, že ten nešlechtník tam takové mrchy při parkánu zakopal, což se ale víceji nikdy státi nemá) ujišťují se Židé, poněvadž oni jistý plat k obci od pohřbů dávají, že když by takový psovodník město čistil, jemu místo za městem, kde by takové mrchy zakopávati měl, se vykáže.“

Hřbitov na místech parkánu trval do počátku 19. stol., kdy získali Židé pozemek na Loretě, vrchu as 10 minut od mostu vzdáleném, kde od té doby mrtvá těla pochovávají. Že v sousedství starého hřbitova byla i židovská škola, jest vidno ze soupisu židovských domů, pořízeného r. 1670. Jsou tehdy zapsány následující domy: „I. Dům Boudovský, kde škola židovská jest. II. Dům Eliáše Žida. III. Dům Šimona Marka a Jakuba, Židů v masných krámech. IV. Dům Theobaldovský, kde Mojžíš a Marek jsou. V. Dům Konvářovský, kde Lebl a Jáchym Židé jsou.“ Jakkoli bylo tak málo židovských rodin ve městě,

Hřbitov (stará část)

přece dbali toho, aby měli svoji školu. Snaha po vzdělání byla jim vrozena. Jest na bíle dni, že vydržování kantora i školy stálo je značný peníz, čehož však nelitovali. Víme, že již r. 1513 měli svoji tiskárnu, ovšem v Praze.

Že Židé nedodržovali všech nařízení o živnostech, jest jisto. Odtud nářky křesťanských živnostníků magistrátu i úřadům. 29. srpna 1674 stěžuje si felčar